

врегулювання нелегальної міграції. Таким чином, щоб не допустити нелегальної міграції та при цьому забезпечити дотримання прав людини, а також з урахуванням соціокультурного виміру міграції вважаємо за доцільне:

- 1) розробити міграційний кодекс, який би охоплював основні питання, що виникають у суб'єктів міграційних процесів, та забезпечити його доступність (наприклад на сайті Державної міграційної служби та бажано різними мовами);
- 2) створити єдину міжнародну міграційну базу, за якою можна було б ідентифікувати мігрантів;
- 3) заборонити в'їзд на територію нашої країни мігрантам, які мають не погашену судимість за вчинені тяжкі чи особливо тяжкі злочини;
- 4) в обов'язковому порядку ввести своєрідну підписку щодо обов'язків про повагу та толерантне відношення до цінностей нашої держави (різними мовами);
- 5) зробити жорсткішими санкції за нелегальну міграцію;
- 6) постійно проводити заходи щодо інтеграції іноземців в українське суспільство, а також з метою попередження ксенофобії, расової нетерпимості та злочинів на ґрунті ненависті, запровадити відповідні уроки в школах та спецкурси у вищих навчальних закладах, які висвітлюватимуть своєрідну "єдність" людства, навчатимуть толерантності тощо. Та в жодному разі не допустити позицію космополітизму (якщо він нехтує національними ознаками культури), ідеї злиття націй чи вузького націоналізму, який означає проіставлення "своєї" нації іншим, її піднесення над ними, навієс національну пихатість та неприязнь до "чужих".

Список використаних джерел:

1. Міжнародна організація з міграції. Звіт із світової міграції у 2010 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.iom.org.ua/index.php?page=news&type=publication&id=477#>.
2. Щоденна інформаційна газета «ДЕНЬ» / - 2012. - № 38 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/ua/2012.38>.
3. Щерба С.П. Філософія [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukrniga.org.ua/ukrniga-text/774/32/>.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЙ «СУБ'ЄКТ ПРАВА» ТА «СУБ'ЄКТ ПРАВОВІДНОСИН»

Гнатушенко Ю.В.,

здобувач кафедри теорії держави і права Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ *Гусарев С.Д.*

В юридичній літературі досить довгий час обговорюється ання про співвідношення понять «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин». Існує два підходи щодо вирішення цієї методологічної проблеми. Чітке визначення змісту кожного із зазначених понять необхідне не лише для чистоти категоріальних рядів, але й для здійснення правової практики – як нормотворчої, так і правозастосовчої.

Перша точка зору ґрунтується на тому, що поняття «суб'єкти правовідносин» і «суб'єкти права» рівнозначні.

Так, Ц. А. Ямпольська, отожднюючи поняття суб'єкта права й суб'єкта правовідносин, відзначає, що суб'єктами права є носії прав і обов'язків, що беруть участь у правовідносинах чи можуть брати в ньому участь [1, с. 112].

М. І. Малузов зазначає, що поняття «суб'єкти права» та «суб'єкти правовідносин» у принципі рівнозначні, хоча в літературі щодо цього висловлюються певні застереження. По-перше, конкретний громадянин як постійний суб'єкт права не може бути одночасно учасником усіх правовідносин; по-друге, народжені, малолітні діти, душевнохворі особи, будучи суб'єктами права, не є суб'єктами більшості правовідносин; по-третє,

правовідносини – не єдина форма реалізації права [2, с. 517]. Український теоретик О. Ф. Скакун наголошує, що суб'єкти правовідносин – це суб'єкти права, тобто особи, що мають правосуб'єктність. Словосполучення «суб'єкт права» і «особа, що має правосуб'єктність» збігаються.

Представник комунікативного підходу А.В.Поляков пояснює, що кожний соціальний суб'єкт протягом свого життя перебуває в певному комунікативному просторі, імперативно-атрибутивна енергетика якого впливає на оточуючих, визначаючи їх поведінку по дотриманню загальних заборон, виконанню конкретних обов'язків та використанню певних повноважень, актуалізація яких залежить від різноманітних правових фактів. У такій ситуації, коли суб'єкти правовідносин персоніфіковані, вони виступають в якості суб'єктів правових відносин не лише загального, але й конкретного виду. Бути суб'єктом права означає бути суб'єктом правових відносин, тобто реалізовувати надані суб'єктивні права та юридичні обов'язки [3, с.753-754].

Про тотожність понять «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин» також висловлювались такі вчені, як С. Ф. Кечежян [5, с. 83], В.М. Сирих [6, с. 314] та А. Ф. Черданцев [7, с. 261].

Інша точка зору зводиться до того, що поняття «суб'єкт права» вклучає в себе поняття «суб'єкт правовідносин».

С. С. Алексєєв підкреслює, що суб'єкт права – це особа, яка володіє правосуб'єктністю, тобто особа, потенційно (взагалі) здатна бути учасником правовідносин. А суб'єкт правовідносин – це реальний учасник даних правових відносин [4, с. 140]. На думку Р. И. Халфіної, суб'єкт права вклучає такі ознаки, як можливість участі в різних правовідносинах і реальну участь у них [5, с. 114].

Український дослідник Ю.В. Оніщик зазначає: «Суб'єкт права – це особа, яка володіє правосуб'єктністю, тобто особа, потенційно здатна бути учасником правовідносин, а суб'єкт правовідносин – особа, що реально бере участь у правовідносинах... Суб'єкт права є більш широким поняттям, оскільки ним є особа, яка потенційно має можливість і здатність брати участь у правовідносинах, тоді як суб'єктом правовідносин є особа, яка вступає в правовий зв'язок, реалізуючи свої права та обов'язки. Дефініції „суб'єкт права” та „суб'єкт правовідносин” співвідносяться як загальне і конкретне» [6, с.165].

Тому поняття суб'єкта правовідносин вужче, ніж поняття «суб'єкта права».

Варто також зазначити, що співвідношення категорій «суб'єкт правовідносин» з категорією «суб'єкт права» залежить також від певної концепції праворозуміння. «Широкі» концепції праворозуміння ототожнюють ці категорії, для «вужького» праворозуміння категорії «суб'єкт права» і «суб'єкт правовідносин» нерівнозначні. Припускається існування суб'єктів права, які не є одночасно суб'єктами правовідносин, оскільки не наділені правосуб'єктністю.

Таким чином, приходимо до висновку, що юридична термінологія повинна бути чіткою і однозначною у її застосуванні. Проте, ми не можемо відкидати науковий плюралізм, що свідчить про свободу інтелектуальної творчості, про активізацію наукового інтересу до правової проблематики суб'єктного характеру. Щодо нормативного визначення понять «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин», як фундаментальних категорій юриспруденції, їх обсяг має бути чітко окреслений, що для практики вирішення юридичних справ матиме принципове значення.

Список використаних джерел:

1. Ямпольская Ц. А. Субъекты советского административного права : дисс. докт. юрид. наук / Ц. А. Ямпольская. – Т. 1. М., – 1958.

2. Теория государства и права : курс лекций / [подред. Н. И. Матузова и А. В. Малько]. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юрист, 2005. – 768 с.

3. Поляков А. В. Общая теория права: Проблемы интеграции в контексте коммуникативного подхода: Курс лекций. – СПб.: Издательский дом С.-Петербурга. Гос. Ун-та, 2004. – С. 753-754 (864 с.);

4. Алексеев С. С. Общая теория права : в двух томах / Алексеев С. С. – Т. II. – М. : Юридическая литература, 1982. – 360 с.

5. Халфина Р. О. Общее учение о правоотношении. – М.: Юрид. лит., 1974. – С. 115.

6. Ю. В. Оніщик Співвідношення категорій "суб'єкт фінансового права" та "суб'єкт фінансових правовідносин" // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право), №3(50)–2010.- С. 164-169.

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПУ ДОСТУПНОСТИ У СУЧАСНОМУ НОТАРИАТІ

Досінчук К.Ф.,

здобувач Інституту держави і права ім.В.М.Корецького НАН України

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, в.о. завідувача відділу Інституту держави і права ім. В.М. Корецького *Андрійко О.Ф.*

З оголошенням України незалежною державою, з прийняттям Конституції України в нашій державі стрімко почали розвиватися різні інститути, які впливають на захист основних прав і свобод людини і громадянина. Не є виключенням і інститут нотаріату. Важливим кроком у розвитку українського нотаріату було прийняття ще у 1993 році Закону України «Про нотаріат» (далі Закон), який постійно змінювався, вдосконалювався в умовах розвитку суспільних відносин.

На нашу думку, цих змін недостатньо для регулювання суспільних відносин на сучасному етапі, оскільки залишається велика кількість невирішених питань, що стосуються організації та діяльності органів нотаріату.

У чинній редакції Закону нотаріатом в Україні є система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені цим Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності [1].

Відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону вчинення нотаріальних дій в Україні покладється на нотаріусів, які працюють в державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах (державні нотаріуси) або займаються приватною нотаріальною діяльністю (приватні нотаріуси). При цьому, документи оформлені як державними так і приватними нотаріусами мають однаково юридичну силу. Виникає питання, чи є доречним такий розподіл? Тим більше враховуючи однаковість процедури оформлення нотаріальних документів як у державних нотаріальних конторах, так і у приватних нотаріусів. А вже і ті, і інші керуються одним Законом, одним Порядком про вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, одними інструкціями, тощо.

На мою думку, тут проблема полягає вже в доступності. Йдеться як про територіальне значення, так і матеріальне. І навіть останній аспект є більш суттєвим.

Питання стосовно квотування нотаріусів дискутувалось неодноразово у різних юридичних колах, і навіть в травні 2004 року були спроби внести зміни до діючого закону, якими пропонувалося його доповнити новою ст. 16-1 „Квоти нотаріусів“.

Відповідно до відомостей, поданих управлінням нотаріату Головного управління юстиції в м. Києві на сьогоднішній день тільки в м. Києві зареєстровано 1115 приватних нотаріусів, тоді як державних - 19, разом з Київським державним нотаріальним архівом. Виникає питання, куди середньостатистична людина піде - до державного нотаріуса з помірними цінами, але великим навантаженням, чи до приватного нотаріуса, за послуги якого доведеться викласти чималу копійку? На нашу думку, в умовах